

TUNICA, Zie CARYOPHYLLUS HORTENSIS.

TURPETHUM, *sive Turbith* [E.] Turbith wortel; het bastagtig gedeelte van den wortel, van eene Indiaansche *Convolvulus*, welke ons overgebracht wordt in langwerpige stukken, van eene bruine, of aschgrauwe kleur van buiten, en witagtig van binnen: de beste is zwaar, niet gerimpeld, ligt te breeken, en ontdekt eene groote hoeveelheid van harsagtige stoffe voor 't bloote oog: zyn smaak is in 't eerst zoetagtig; maar een weinig gekaauwd zynde wordt hy scherp, prikkelend en walgend. Deeze wortel is een buikzuiverend middel (z), maar niet van het veiligste soorte: de harsagtige stoffe, waar in zyne kracht bestaat, blykt zeer ongelyk in den zelve verspreid te zyn, in zoo verre, dat sommige stukken van een scrupel tot een drachma ingenomen, geweldig purgeeren; terwyl anderen, in grooter giften, naauwelyks eenige uitwerking in 't geheel hebben. Een Uittreksel, van den wortel gemaakt, is gelykformiger in sterkte, hoewel niet beeter, of evenaarende met buikzuiverende middelen, die gemeener zyn in de winkels.

TUSSILAGINIS *sive farfaræ folia, flores: Tussilaginis vulgaris*. C. B. Hoef-blad, Paerds-klaauw, Maartsbloemen; de bladeren en bloemen 'er van [E.].

Dit kruid groeit in 't wilde, op waterige plaatsen, brengende, in February en Maart, geele bloemen voort; deezen vallen schieklyk af, en worden gevolgd van groote rondagtige bladeren, die van onderen haarig zyn: derzelve smaak is kruidagrig, eenigzins lymig en scherpagtig. Dit Hoefblad wordt aangepreezen in hoesten en andere ongemakken van de borst en longen: en de bloemen zyn een innengsel in het Borstkookfel (a), van de *Edinburgsche Apothek*.

TUTIA [L. E.]. Niet, Oogen-niet. Dit is een onzuiver *sublimaat* van Spiauter, of eene kleiagtige zelfstandigheid, die 'er mede

bezwangerd is, in pypwyze stukken gevormd, gelyk de bast van een' boom. Het is maatig hard en zwaar, van eene bruinagtige kleur, en vol van kleine bultjes van buiten; maar glad en geelagtig van binnen: sommige stukken hebben eenen blaauwagtigen weerfchyn, van de kleine bolletjes van spiauter, die door de hitte, in derzelve bergstoffelyke gedaante, opgedreeven zyn. Dit *Niet* is vermaard als een Oogmiddel (b) en menigmaal, als zodanig in Zalven en Oogwaters (c) gebruikt geworden: ook geeft het den naam aan eene Winkel Oogenzalve [L. E.]. Zie het Artikel ZINCUM.

VALERIANÆ HORTENSIS MAJORIS *radix: Valerianæ majoris odorata radice*. J. B. de groote Tuin-Valeriaan Wortel [E.].

Dit is een langwerpige gerimpelde Wortel, met verscheidene Vezels onder aan, van buiten bruinagtig of aschgrauw van kleur, en witagtig van binnen; van eenen speceryagtigen reuk en smaak, nabykomende aan dien van *Nardus*. Hy wordt, als een geneesmiddel aangemerkt, min krachtig gehouden, dan de volgende.

VALERIANÆ SYLVESTRIS *radix: Valerianæ sylvestris majoris foliis angustioribus Morison. plant. umbellif.* Wilde Valeriaan Wortel [L. E.]; de smalbladerige soorte, die op opene drooge, bergagtige plaatsen groeit.

Deeze Wortel bestaat uit eene menigte draaden of vezelen, dooreen gestrengeld, en uit een hoofd voortkomende; zy zyn van eene witagtige of bleeke kleur: de reuk 'er van is sterk, als een mengsel van speceryen met stinkende dingen; de smaak onbehaaglyk heet, bitteragtig en eenigzins scherp. Daar is nog een andere wilde Valeriaan Wortel, met breeder bladeren, van eene donkerer en blinkende groene kleur, die men in waterige plaatsen ontmoet. Beide soorten zyn tot hier toe zonder onderscheid gebruikt, en *Linnaeus* heeft ze tot eene soorte saamengevoegd, onder den naam

(z) *Catharticum*. (a) *Decoëtio pectoralis*. (b) *Ophthalmicum*. (c) *Collyria*.

naam *Valeriana foliis omnibus pinnatis*. Ons COLLEGIE heeft de winkels tot de eerste soorte bepaald, welke zeer verre de sterkste is, en van haare hoedanigheid verliest, als ze in zulke gronden wordt overgeplant, in welke de andere best tiert. De Wortels, die in laage wateragtige plaatsen geteeld zyn, hebben eenen vry zwakken reuk, in vergelykinge van de anderen, en somtyds naauwelyks eenigen in 't geheel. Wilde Valeriaan wortel is een geneesmiddel van grooten dienst in zenuwziekten, en byzonderlyk nuttig in vallende Ziekten (d), die uit zwakheid van het zenuwgestel voortkomen. Hy werdt eerst door *Fabius Columna* in deeze gevallen in achtting gebracht, die door het inneemen van den wortel, tot poeder gemaakt, by de gifte van eenen halven lepel vol, van eene verouderde Vallende Ziekte geneezen werdt, na dat veele andere geneesmiddelen te vergeefs beproefd waren. Herhaalde ondervinding heeft deszelven kragt in deeze ziekte sedert bevestigd; en de tegenwoordige praktyk geeft 'er groote klem aan. De gewoone gifte is van een scrupel tot een drachma; en in een trekfel van twee tot drie drachma's. Deszelven onaangename geur kan best verborgen worden door eene gevoeglyke byvoeging van Foelie.

Een Aftrekfel van Valeriaan Wortel in proefgeest, en een in vluggen geest gemaakt, worden in de Winkels gehouden [L.]. Deeze wortel geeft ook den naam aan een saamgesteld water [E.], en is een innengsel in het Hoofdstrekfel (d*) [E.], het poeder voor de Vallende Ziekte (e) [E.] de *Mitbridaat* en de *Theriaca*. [L.].

VERATRUM, Zie HELLEBORUS ALBUS.

VERBASCUM, Zie TAPSUS BARBATUS.

VERBENÆ folia: *Verbena communis flore carulea*. C. B. Yzerkruid, Duivenkruid; de bladeren en wortel [E.].

Dit is een van die geneesmiddelen, wel-

ken wy aan de bygelovigheid der voorigtyden verschuldigd zyn; de kragten, waar van het beroemd geweest is, zoo wel als een geneesmiddel om inwendig te gebruiken, als om uitwendig aan den hals te hangen tot afweering van vergift, zyn zeer menigvuldig; en mogelyk heeft het op allen even veel recht: althans wat den reuk en smaak aangaat, blykt het byna enkel kruidagtig te zyn.

VERONICA FOEMINA, Zie ELATINE.

VERONICÆ MARIS, seu *Betonicae Pauli folia: Veronica maris supina & vulgatissima*. C. B. Mannetjes Eerenprys; de bladeren 'er van [E.].

Dit is eene soorte van Eerenprys, welke haare bloemen by trossen aan de leden der steelen voortbrengt; het is eene ruige vooroverhangende plant, die niet zelden op drooggemeene velden gevonden wordt; gelyk ook in zandige gronden. In smaak reuk en geneeskragten komt ze met de *Betonica*, waar van op haare plaats gesproken is, overeen; alhoewel de *Veronica* gemeenlyk ondersteld wordt meer van eene openende en borstontlastende kragt te hebben, en de *Betonica* beter voor de Zenuwen en het Hoofd te zyn. *Hoffman* en *Joh. Francus* hebben byzondere Verhandelingen over deeze plant geschreeven, en pryzen trekfels van dezelve, als thee gedronken, aan; als zeer heilzaam in verscheidene Ziekten, byzonderlyk die van de Borst.

VINCETOXICI *Asclepiadis, seu Hircularia radix: Asclepiadis flore albo*. C. B. Zwaluw-wortel; de wortel 'er van [E.].

Dit groeit natuurlyk in warmer luchtstreeken: en wordt somtyds in onze tuinen gevonden; maar brengt zyne zaaden zelden tot volkomenheid.

By de Kruidkenners wordt het voor eene soorte van Hondsgas (f) gehouden; van alle welke vergiftige soorten het kan onderscheiden.

(d) *Epilepsis*. (d*) *Tinctura cephalica*. (e) *Pulvis epilepticus*. (f) *Apocynum*.

den worden, door dat het een helder ſap uit-
levert; daar dat van alle anderen melkagtig is.

De Wortel heeft eenen ſterken reuk, byzon-
derlyk als hy verſch is, naby komende aan
dien van *Valeriaan*; of *Nardus*; de ſmaak is
in 't eerst zoetagtig en ſpeceryagtig; doch
wordt dra bitteragtig, eenigzins ſcherp en wal-
gende. Deeze wortel wordt geacht zweetver-
wekkende (g), piſdryvende (b), en de Maand-
ſtonden bevorderende (i) te zyn, en by de
Frantiſche en *Duitſche* Geneesheeren menig-
maal gebeezigd als een verdryvend (k) mid-
del, en ſomtyds als een geneesmiddel, dat de
Contrayerva vervangt; waar van daan het den
naam verkregen heeft van *Contryerva der*
Duitſchers (l). By ons wordt het zeer zel-
den gebruikt: uit dezelfs kenbaare eigenschap-
pen blykt, dat het een geneesmiddel is veel-
al van den zelfden aart, als de *Valeriaan*,
welke ontegenzeggelyk beeter is dan dit.

VINUM. Wyn; het giftende ſap van de
Druiven. Onder de groote verſcheidenheid der
Wynen, die by ons in gemeen gebruik zyn,
worden 'er vyf ſoorten in de Winkels gebee-
zigd, als Scheivogten (m), voor enkele
Geneesmiddelen, als:

Vinum album [L.]; Witte wyn; *vinum*
album Hispanicum [E.] Berg.

Vinum album Gallicum [E.] Witte Fran-
ſche Wyn.

Vinum Canarium [L. E.] Canarie Wyn
of Sek.

Vinum Rhenanum [L. E.] Rhynſche Wyn.

Vinum Rubrum [L.] Roode port Wyn.

Het gebruik van deeze vogten, als ſchei-
vogten en voervogten der kragten van andere
Geneesmiddelen, zal hierna worden opgege-
ven; hier ter plaatſe zullen we alleen derzelver
uitwerkingen op het menſchelyk Lichaam be-
ſchouwen. En deezen zyn; de geeften te
vervrolyken, het geſtel te verwarmen, de
doorſtraaling te bevorderen, de vaten vol en
gezwollen te maaken, de pols op te wakke-
ren, en den omloop te verlevendigen. De
uitwerkingen der lyvige wynen duuren veel

langer, dan die van de dunner: alle zoete wy-
nen, als de *Canarie* wyn, zyn vol van eene
lymige voedende zelfſtandigheid; terwyl de
anderen niet voeden, dan by toeval, door de
werktuigen der ſpysverteering te verſterken:
de zoete Wynen, in 't algemeen, gaan niet
vry door de piſ af, en verhitten het geſtel
meer, dan eene gelyke hoeveelheid van eeni-
ge andere doet, hoewel alzooveel geeft bevat-
tende: Roode port, en de meeſte roode wy-
nen, hebben eene ſaamentrekkende hoedanig-
heid, waar door zy de ſpanning der Maag en
Darmen verſterken, en dus dienſtig bevonden
worden, om onmaatige afſcheidingen te ſtui-
ten: Die van eenen zuuren aart zyn, als de
Rhynſche, gaan vryelyk door de Nieren, en
maaken zagtelyk open lyf: echter onderſtelt
men, dat deeze laaſten de jichtige of ſteenag-
tige ziekten aanzetten, of veroorzaaken; en
dat de nieuwe Wynen van allerlye ſoorte dee-
ze uitwerking hebben.

VIOLÆ folia, flores: *Viola martiæ pur-
purea*, flore ſimplici odoro. C. B. De enkele
Maart Violen; de bloemen [L. E.] en blade-
ren [E.] 'er van.

Deeze plant wordt dikwyls in 't wilde in
heggen en beſchaduwde plaatſen gevonden,
en bloeit in Maart; doch de Winkels worden
gemeenlyk uit de tuinen daar van voorzien.
Op onze Markten ontmoet men de bloemen
van eene verſchillende ſoorte, die by de Kruid-
kenners *Viola martia major*, *hirſuta*, *inodo-
ra* genoemd wordt: deeze kan daar door van
de voorgaande onderscheiden worden, dat de
bloemen grooter, van eene bleeke kleur en
zonder reuk zyn. De Winkel bloemen heb-
ben eenen zeer behaaglyken reuk, en eene
donker purper blaauwe kleur, welke naar dee-
ze bloemen Violet-kleur genoemd wordt. Zy
deelen haaren geur en kleur aan wateragtige
vogten mede: eene ſyroop, van dit trekſel
gemaakt, heeft al lange eene plaats in de Win-
kels behouden, en is een aangenaam en nuttig
open lyf maakend (n) middel voor kinderen.

VI-

(g) Sudorificum. (b) Diureticum. (i) Emmenagogicum. (k) Alexipharmacum. (l) *Contrayerva Germanorum*.
(m) *Menstruum simplicium medicinalium*. (n) *Laxans*.

VIPERA [L. E.]. De Adder-slang, is een van de levendbaarende kruipende Dieren, zonder voeten, omtrent een duim dik, en twintig of dertig lang. Het vergift deezer slange is tot zynen mond bepaald: want aan den voet der voortanden, of lange tanden, met welken zy wonden, ligt een klein zakje, welk het vergiftig vogt bevat; van welk vogt een zeer klein gedeelte, onmiddelyk met het bloed vermengd, doodelyk is: men zegt, dat onze Addervangers het kwaad, dat anders op de beet volgt, kunnen voorkomen; door het bedigde deel warm met boom Olie te vryven.

Het vleesch der Adders is volkomen onschadelijk; en wordt sterk aangepreezen als een geneesmiddel van ongemeenen dienst in kropagtige (o), lazeryagtige (p), en andere hardnekkige sleepende Ziekten (q): nogthans zyn deszelfs kragten waarschynelyk al te veel vergroot. De Adder is ongetwyfeld een sterk voedend eeten; en hierom heeft men dezelve, in sommige soorten van zwakheden, en vermagerde gestellen, niet ten onrechte aangemerkt, als een goed herstelmiddel (r). Om 'er iets goeds mede uit te werken moet men versche frissche Adders (en niet die men lang levendig gehouden heeft, na dat ze gevangen zyn) rykelyk, als voedsel, gebruiken: want de wynen en Aftreksels van dezelve kunnen bezwaarlyk geoordeeld worden, eenige kragt van belang uit het dier te verkrygen; en het gedroogde vleesch, dat van buitenslands gebragt wordt, heeft in 't geheel niets te beduiden.

In de Winkels, wordt een vleeschfop, van versche Adders te bereiden, voor geschreven; en een Aftreksel met wyn van de gedroogde [L.]: het gedroogde vleesch is ook een inmengsel in de *Tberiaca*, en het vet in de Oogniet-Zalve [L.] (s); dewyl dit vet byzonder nuttig geacht wordt voor de Oogen, en deeze Zalve voor dezelveu eigentlyk bestemd is.

VIRGÆ AUREÆ folia: Virgæ aureæ augustifoliae, minus serratae. C. B. Gouden Roede, Gulden Wond-kruid; de bladeren 'er van [E.].

(o) *Morbi scrophulosi.* (p) *Liprosi.* (q) *Chronicales.* (r) *Restaurans.* (s) *Unguentum Tuiæ.* (t) *Specificum.* (v) *Epilepses.* (x) *Paralyfes.* (y) *Adstringentia.* (z) *Diureticum.*

Dit wordt in 't wilde op heiden en in boschen gevonden, en brengt in Augustus steelen met geele bloemen voort. De bladeren hebben eenen middelmatig saamentrekkenden, bitteren smaak, en hierom zyn ze dienstig in zwakheid en slapheid der Ingewanden, en in ziekten, die uit deeze oorzaake voortkomen.

VISCI QUERNI lignum, folia: Visci baccis albis. C. B. De Miftel of Maaren-tak; het hout en de bladeren. [E.].

Dit is een dikke plant, die op den stam en de takken van verscheide boomen groeit: die op den Eikenboom wast wordt gemeenlyk voor de beste gehouden; mogelyk om dat ze de zeldzaamste is. Zy kan echter ook door kunft op eenige boomen voortgeplant worden, als men de beziën tegen den bast vryft: dit werk heeft de Lyster (welke des winters op de beziën aaft) tot hiertoe verricht, door zynen bek van de zaaden, die 'er aan blyven hangen, te zuiveren. Deeze plant is door de bygeloovigheid der voorige tyden in eerbied gehouden geweest; want zy werd om den hals gehangen, om Tovery te beletten, en inwendig ingenomen, om vergift te verdryven. In laater tyd is ze beroemd geweest als een foortelyk middel (t), in Vallende Ziekten (v), Beroerten (x), enz. kragten, welken grootelyk te wenschen waren, dat door de ervaarheid eenigzins bevestigd wierden.

VITEX, Zie AGNUS CASTUS.

VITIS VINIFERA. De Wynstok.

De bladeren van deezen boom waren voor deezen beroemd, als saamentrekkende middel (y); maar zyn al sedert langen tyd geheel verwaarloost: derzelve smaak is kruidagtig, met enkel eene geringe wrangheid. — Als de stam in de Lente gewond wordt, levert hy een klaar en helder wateragtig vogt uit: deeze traan van den Wynstok is uistfeekend goed, voor zeere Oogen gehouden geweest; en door sommigen ook aangepreezen in heete en kwaadaartige koortsen, en als een pisdryvend middel (z). — De bloemen hebben eenen aan-

ge-

genaamen reuk, welken water, in het distilleeren, van dezelveu opheft; en te gelyk met het water, zegt men, reist 'er een klein gedeelte van eene fraaije wezendlyke Olie mede op, welke de welriekendheid der bloemen in eene groote volmaaktheid bezit. — De onrype vrugt heeft eenen scherpen, wrangen, zuuren smaak: derzelver uitgeperste sap, Verjuis, *Omphacium*, *agresta* [E.] genoemd, was by de Ouden in groote aching, en is het nog op sommige plaatsen, als een verkoelend saamentrekkend Geneesmiddel: men plagt 'er voor deezen een Conferf en Syroop van te maaken. — De rype Vruchten, of Druiven, waar van 'er verscheidene soorten zyn, behoortlyk behandeld en gedroogd, zyn de Rozynen en Korenten der Winkels; het sap brengt, door giftinge, Wyn, Azyn, en Wynsteen (a) voort; van welke allen op hunne plaats zal gehandeld worden.

VITRIOLUM. Vitriool is een Crystal zoutagtig saamentremfel; uit metaal en een zuur, dat naar de zuuren van Zwavel en Aluin gelykt, saamengefeld. 'Er zyn maar drie metaalagtige lichaamen, welken dit zuur volkomen kan ontbinden, of met welken het kan vereenigd worden tot de gedaante van Crystal; Spiauter (b), Koper, en Yzer: met het eerste maakt het een wit, met het tweede een blauw, en met het derde een groen zout uit.

VITRIOLUM ALBUM [L. E.], Witte Vitriool, of Vitriool van Spiauter; welke in de Mynen van *Goslar* gevonden wordt, somtyds in doorschynende stukken, doch gemeenlyker in de gedaante van witte uitbloefels (c), welken in water ontbonden worden, en naderhand, door uitdampinge en krystalmaakinge, tot groote klompen gebragt worden. Wy treffen deeze soorte van Vitriool zelden zuiver aan: na dat het Spiauter, welk de eigen grondslag 'er van is, door ontvlambaare vloedden (d), weder levendig gemaakt is, blyft 'er eene zelfstandigheid over, welke door den Zylsteen wordt aangetrokken; en ontdekt zich

zelve ook door andere proeven, Yzer te zyn: eene ontbinding van de Vitriool legt, in 't stillstaan, een okeragtig bezinkfel af, welk gemeenlyk een blaauw afverwfel aan vlugge loozoutagtige vogten geeft, en hier uitblykt, dat ze koper bevat. Witte Vitriool wordt somtyds als een braakmiddel (e), van vyf of zes greinen tot een half drachma, ingegeven: het werkt zeer spoedig, en als het zuiver is, toch niet geweldig. Uitwendig, wordt het als een Oogmiddel (f) gebeezigd, en dikwyls tot een grondslag gemaakt van Oogwaterjes (g), zoo wel in voorschriften, die op staande voed gereed gemaakt worden, als in de Apotheeken: een ontbinding 'er van is tot dat oogmerk voorgeschreeven, zoo wel door het COLLEGIE van *Edinburgb*, als door dat van *Londen*.

VITRIOLUM COERULEUM [L. E.], Blaauwe Vitriool, of Vitriool van Koper, valschehlyk *Romeinsche Vitriool* genoemd. Het grootste deel der blaauwe Vitriool, dat men thans in de Winkels ontmoet, wordt, naar men zegt, door kunst bereid; door koper met het zuur van Vitriool te vereenigen. Dit Zout heeft eenen zeer scherpen, wrangen en zeer walglyken smaak: het is een sterk braakmiddel, en al te geweldig, om met eenige veiligheid ingegeven te worden. Deszelfs gebruik is voornaamlyk uitwendig, als een roof- of korstmaakend middel (b); en om bloedingen (i) te stempen, welk het uitwerk door het bloed te stemmen, en de mondjes der vaten saamen te trekken: en het geeft den naam aan een winkel water voor dit gebruik.

VITRIOLUM VIRIDE. [L. E.], Groene Vitriool, of Vitriool van Yzer, gemeenlyk Koperrood genoemd; de *Romeinsche Vitriool* van de Italiaansche en andere buitenlandse Schryvers. Deeze wordt in groote menigte te *Depford* bereid, door Yzer te ontbinden in het zuure vogt, welk uit sommige zwavelagtige Vuursteenen (k) vloeit, als ze eenen langen tyd aan de lucht zyn blootgesteld geweest.

Als

(a) *Tartarus.* (b) *Zincum.* (c) *Efflorescentia.* (d) *Fluxus inflammabiles.* (e) *Emeticum.* (f) *Ophthalmicum.* (g) *Collyria.* (h) *Escharoticum.* (i) *Hæmorrhagines.* (k) *Pyritæ.*

Als ze zuiver is, dan is ze in hoedanigheid gelyk aan het Zout van staal (l) der winkels.

De groene en blaauwe Vitrioolen (zoo wel, als de witten) worden op veele plaatsen natuurlyk in de aarde gevonden; alhoewel geen van alle de soorten, in deezen staat, gemeenlyk vry is van een bymengsel van de andere: hier van daan is het, dat men Vitrioolen vindt van alle de tusschen kleuren tusschen de grasgroene van de eene, en de Sapphier blaauwe van de andere. Het zuur deezer Zouten, heeft de naaste Verwantschap met Spiauter, en naast dit met Yzer, de minste met Koper. Hier van daan is 't, dat ontbindingen van witte Vitriool, in het staan, het grootste deel van de yzeragtige en koperagtige stoffe, welke zy bevatten, afleggen, en als 'er wat nieuw Spiauter bygedaan wordt, het geheel: op dezelve wyze zal de ontbinding van groene Vitriool, als ze eenige koperagtige stoffe bevat, op het bydoen van glad gepolyft yzer, dezelve neder werpen. Op deeze wyze kan de witte en groene Vitriool van andere metaalagtige lichaaamen gezuiverd worden.

ULMARIAE seu Reginae prati folia, flores: *Ulmariæ barbæ cupri floribus compactis*. C. B. Weiden zoet, of Koningin der Weiden, Geitenbaard, Wormkruid; de bladeren en bloemen 'er van [E.].

Dit kruid is menigvuldig in vogtige weiden, en aan de kanten der rivieren; het bloeit in 't begin van Juny, en blyft eenen langen tyd in bloei. De bloemen hebben eenen zeer lieflyken geur, welken water, door opgietinge, uit dezelve trekt, en in 't distilleeren opheft. De bladeren zyn kruidagtig.

URTICÆ MAJORIS VULGARIS folia, semen: *Urticæ racemiferæ majoris perennis Raii*. Brand-netel; de bladeren en zaaden 'er van [E.].

URTICÆ ROMANÆ folia, semen: *Urticæ urentis pilulas ferentis semine lini*. C. B. Romeinsche Netel; de bladeren en zaaden.

Aan deeze planten heeft men voor deezen verscheidene kragten toegeschreeven, waar op de tegenwoordige praktyk in 't geheel geen acht slaat. De jonge bladeren der eerste soorte worden van sommigen, in de Lente, als een heilzaam moeskruid gebruikt.

UVÆ PASSÆ [L.] majores [E.]. Lange Rozynen; de gedroogde Druiven van de *Vitis Damascena* (m).

UVÆ PASSÆ minores [E.]. Korenten; de gedroogde druiven van de *Vitis Corinthiaca* (n).

Het voornaamste gebruik van deezen is, als een aangenaam zoet; zy deelen een zeer behaaglyken geur aan wateragtige zoo wel, als aan geeftryke scheidvogen mede. De Zaaften of steenen worden ondersteld, eenen onaangenaamen smaak te geven, en hierom wordt doorgaands geordonneerd dezelve 'er uit te neemen; doch ik heb nooit bevonden dat ze eenigen smaak met allen geven. De lange Rozynen zyn een innengsel in het kooksel voor de Borst (o), in het Aftrekfel van Zenebladeren (p); en in het Aftrekfel voor de Maag [L.] (q).

WINTERANUS CORTEX [E.]. *Winters Bast*, of Bast van *Winter*; het voortbrengfel van een boom, die in *Jamaica*, *Barbado's* enz. groeit, door den Ridder *Hans Sloane periclymenum rectum, foliis laurinis, cortice acri aromatico* genoemd. Hy werdt eerst op de kust van *Magellaan* gevonden, door Kapitein *Winter*, in 't Jaar 1567. Descheepslieden gebruikten den bast toen, als eene specery, en bevonden denzelven naderhand dienstig in de Scheurbuik; tot welk oogmerk dezelve ook als nog somtyds gebeezigd wordt in koeldranken. De oprechte Bast van *Winter* wordt zeldzaam in de winkels gevonden, dewyl de witte Kaneel doorgaands in deszelfs plaats gesteld, en van veelen voor dezelve gehouden wordt: Nogthans is 'er een groot onderscheid tusschen beiden, in 't uiterlyk aanzien,

(l) *Sal martis*. (m) Wynstok van Damast. (n) Corinthische Wynstok. (o) *Decoctio peboralis*. (p) *Tinctura senæ*. (q) *Tinctura stomachica*.